

CBAC TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg (Gradd Unigol a Dwyradd)

Cymeradwywyd gan Cymwysterau Cymru

Canllawiau Addysgu: Uned 6

Addysgu o 2025

Dyfarnu o 2027

Cynnwys

Cyflwyniad.....	1
Nodau'r Canllawiau Addysgu.....	1
Ffyrdd ychwanegol y gall CBAC gynnig cefnogaeth:.....	1
Strwythur y Cymhwyster	2
Asesu	2
Crynodeb o'r Asesu	2
Trosolwg o Uned 6.....	3
Amcanion asesu a phwysoli Uned 6	3
Uned 6 Canllawiau i Athrawon	4
Profiadau Dysgu	7
Cyfleoedd i ymgorffori elfennau o'r Cwricwlwm i Gymru	8

Cyflwyniad

Mae CBAC TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg (Gradd Unigol a Dwyradd) wedi'i gymeradwyo gan Cymwysterau Cymru ac mae ar gael i bob canolfan yng Nghymru. Bydd yn cael ei ddyfarnu am y tro cyntaf yn Haf 2027, gan ddefnyddio graddau A* i G.

Nodau'r Canllawiau Addysgu

Prif nod y Canllawiau Addysgu yw cefnogi athrawon wrth iddynt gyflwyno manyleb newydd CBAC TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg (Gradd Unigol a Dwyradd) a chynnig arweiniad ar ofynion y cymhwyster a'r broses asesu. **Ni fwriedir i'r Canllawiau Addysgu fod yn ddogfen gynhwysfawr i gyfeirio ati** ond yn hytrach i gynnig cefnogaeth i athrawon proffesiynol wrth ddatblygu cyrsiau ysgogol a chyffrous sydd wedi'u teilwra i anghenion a sgiliau'r dysgwyr. Mae'r canllawiau'n cynnig gweithgareddau posibl yn yr ystafell ddosbarth a chysylltau i adnoddau digidol defnyddiol (gan gynnwys ein deunyddiau digidol ein hunain, sydd ar gael yn rhad ac am ddim, a rhai o ffynonellau allanol) i roi syniadau ar gyfer gwersi diddorol ac atyniadol.

Ffyrdd ychwanegol y gall CBAC gynnig cefnogaeth:

- deunyddiau asesu enghreifftiol a chynlluniau marcio
- digwyddiadau dysgu proffesiynol
- adroddiadau arholwyr ar bob uned
- y gallu i gysylltu'n uniongyrchol â'r swyddog pwnc
- adnoddau ar-lein rhad ac am ddim
- Dadansoddi Canlyniadau Arholiadau
- Adolygiad Arholiadau Ar-lein.

Strwythur y Cymhwyster

Mae CBAC TGAU Iaith a Llenyddiaeth yn cynnwys 4 uned o fewn y Cymhwyster Sengl a 6 uned o fewn y Cymhwyster Dwyradd Cymhwyster unedol yw hwn ac nid yw'n cynnwys haenau. Nid oes hierarchaeth o ran trefn addysgu'r unedau.

	Teitl yr uned	Math o Asesiad	Pwysoli
Uned 1	Naratif	Arholiad Ysgrifenedig	30% o'r cymhwyster gradd unigol (15% o'r cymhwyster dwyradd)
Uned 2	Hunaniaeth	Asesiad di-arholiad	20% o'r cymhwyster gradd unigol (10% o'r cymhwyster dwyradd)
Uned 3	Agweddau	Asesiad di-arholiad	20% o'r cymhwyster gradd unigol (10% o'r cymhwyster dwyradd)
Uned 4a	Cysylltiadau leithyddol (Gradd Unigol)	Arholiad Ysgrifenedig	30% o'r cymhwyster gradd unigol
Uned 4b	Cysylltiadau leithyddol (Dwyradd)	Arholiad Ysgrifenedig	22.5% o'r cymhwyster dwyradd
Uned 5	Ymateb a Chreu	Asesiad di-arholiad	20% o'r cymhwyster dwyradd
Uned 6	Cyfleu Ystyr	Arholiad Ysgrifenedig	22.5% o'r cymhwyster dwyradd

Asesu

Crynodeb o'r Asesu

Uned 6: Cyfleu Ystyr
Arholiad Ysgrifenedig: (1 awr 30 munud)
22.5% o'r cymhwyster
Wedi'i osod a'i farcio gan CBAC

60 marc

Bydd dysgwyr yn astudio **tair** stori fer.
 Bydd dysgwyr yn ateb cwestiynau sydd wedi'u strwythuro ar **un** o'r straeon byrion. Bydd dysgwyr yn cymharu'r stori fer gyda thestun llenyddol neu anllenyddol.

Trosolwg o Uned 6

Cyfleu Ystyr (dwyrradd yn unig) 22.5% o'r dwyradd

Trosolwg o'r uned

Pwrpas yr uned hon yw:

- gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad
- ymateb i amrywiaeth o ffurfiau/arddulliau ysgrifenedig llenyddol/anllenyddol a'u dadansoddi
- cymharu a chrynhai gwybodaeth.

Anogir dysgwyr i dynnu ar eu dealltwriaeth o sut mae ystyr yn cael ei gyfleu trwy astudio casgliad o straeon byrion ac amryw o destunau nas gwelwyd o'r blaen. Gall y testunau hyn fod yn destunau llenyddol ac anllenyddol. Bydd modd i ddysgwyr gymharu sut mae testunau o amrywiol ffurfiau yn cyfleu ystyr o ran cynnwys ac arddull. Mae'n gyfle i ddysgwyr adnabod a gwerthfawrogi sut mae awduron yn cyfleu ystyr ac yn dal sylw'r gynulleidfa ar draws ystod o ffurfiau ysgrifenedig. Mae'r profiadau hyn yn annog dysgwyr i ddatblygu dealltwriaeth o bwrpas a swyddogaeth testunau amrywiol ac i ddatblygu hyder wrth fynegi eu hunain trwy iaith.

Amcanion asesu a phwysoli Uned 6

AA1	<p>Deall ac ymateb:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deall ac ymateb yn feirniadol i amrywiaeth o destunau llafar, gweledol ac ysgrifenedig, gan ddewis a gwerthuso pwyntiau perthnasol i egluro a chefnogi dehongliadau a datblygu syniadau. • Gwneud cymariaethau ac egluro cysylltiadau o fewn a rhwng testunau ysgrifenedig a chyfathrebu llafar, gan gyfuno a chrynhai gwybodaeth, syniadau a themâu fel y bo'n briodol. • Egluro sut mae iaith, strwythur a ffurf yn cyfrannu at gyflwyno gwybodaeth, syniadau a themâu mewn testunau ysgrifenedig ac ar lafar a sut mae'r rhain yn effeithio ar y darllenydd/gwylwr/gwrandäwr. • Deall testunau ysgrifenedig, llafar a gweledol yn eu cyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol a sut y gall y rhain lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau. 	Dwyrradd: 12.5%
AA2	<p>Mynegi a chyfathrebu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyfathrebu'n glir, yn effeithiol ac yn ddychmygus, gan ddefnyddio ffurfiau, geirfa a thechnegau i ennyn diddordeb y darllenydd/gwrandäwr. • Addasu cyfathrebu trwy ddewis cywair, geirfa a thechnegau sy'n briodol i wahanol gyd-destunau a chynulleidfaoedd. • Trefnu cyfathrebu gan ddefnyddio amrywiaeth o nodweddion ieithyddol a strwythurol i gefnogi cydlyniant a chydlynad cyffredinol. • Defnyddio amrywiaeth o strwythurau brawddegau ar gyfer eglurder, pwrpas ac effaith, â gramadeg priodol ac, mewn cyfathrebu ysgrifenedig, atalnodi a sillafu cywir. 	Dwyrradd: 10%

Uned 6 Canllawiau i Athrawon

6.1

	Ymhelaethiad o'r Cynnwys	Canllawiau i Athrawon
<p>6.1.1 Ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad</p>	<p>Bydd gofyn i ddysgwyr astudio'r tair stori fer ganlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plant Dylan Iorwerth • Torri Arferiad? Gwenno Mair Davies • Yr Wy Caryl Lewis. <p>Bydd detholiad o un o'r straeon byrion uchod yn ymddangos yn y papur arholiad. Ni fydd canolfannau'n gwybod ymlaen llaw pa stori fer fydd yn ymddangos yn y papur arholiad.</p> <p>Dylai dysgwyr allu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adalw ffeithiau manwl am ddigwyddiadau a chymeriadau'r straeon byrion wrth iddynt ymateb i wahanol sefyllfaoedd • ymateb yn sensitif a manwl i'r straeon byrion er mwyn gwerthfawrogi crefft yr awduron wrth lunio'r cynnwys, themâu, plot a'r cymeriadau • trafod cymhelliant yr awduron wrth ysgrifennu'r straeon byrion a'r defnydd o themâu wrth gyfleu syniadau. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd dysgwyr yn darllen tair stori fer fel rhan o'r uned hon. • Bydd dysgwyr yn ateb ystod o gwestiynau o wahanol werthoedd er mwyn ymateb yn llawn i'r cynnwys, thema, cymeriadaeth a phlot. • Dylai dysgwyr ddarllen y straeon yn eu cyfanrwydd gan roi sylw i gynnwys, cymeriadau, themâu a phlot er mwyn gallu ymateb yn effeithiol i ystod o gwestiynau ar draws yr ystod gallu. • Nid oes disgwyl i ymgeiswyr gymharu'r 3 stori fer â'i gilydd. • Bydd angen i ddysgwyr allu cyfeirio'n benodol at ddigwyddiadau a chymeriadau o'r stori wrth ymateb. • Dylid hyfforddi dysgwyr i ymateb yn feirniadol i nod yr awdur, a'r modd y cyflwynir y prif thema/âu o fewn y stori fer.

<p>6.1.2 Adnabod a gwerthfawrogi arddull awduron</p>	<p>Dylai dysgwyr allu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi nodweddion ffurf, cynllun ac awyrgylch ynghyd â'r nodweddion arddull a ddefnyddir gan yr awduron • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol • defnyddio ystod o strategaethau i adnabod ystyr ar draws y testunau • gwerthuso cynnwys ynghyd ag effaith dewisiadau iaith a thechnegau ar y darllenydd gan ddefnyddio detholiad cadarn o fanylion perthnasol o'r testunau. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dylid hyfforddi dysgwyr i enwi, dyfynnu ac esbonio nodweddion arddull effeithiol wrth drafod crefft yr awdur wrth ymateb i gwestiynau am gynnwys, cymeriadau, plot, themâu ac arddull y stori fer dan sylw. • Bydd angen dadansoddi a gwerthuso'r stori fer gan drafod iaith, ffurf, technegau a nodweddion gramadegol. Dylid cefnogi unrhyw ddatganiad gyda chyfeiriad at y testun / dyfyniad o'r testun. Wrth gyfeirio at dechnegau'r awdur, dylai'r dysgwyr sicrhau eu bod yn trafod eu heffeithiolrwydd a'u pwrpas yn y cyd-destun. • Dylid cyflwyno genre y stori fer i ddysgwyr er mwyn eu hyfforddi i drafod effeithiolrwydd y stori fer dan sylw o fewn y genre hwn. • Dylai dysgwyr gael eu hyfforddi i ddehongli bwriad yr awdur a darllen rhwng y llinellau – beth sy'n cael ei ddweud a beth sy'n cael ei awgrymu.
<p>6.1.3 Ymateb yn feirniadol i destunau amrywiol</p>	<p>Dylai dysgwyr allu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymateb yn feirniadol i'r hyn maent wedi'i ddarllen gan ystyried cynnwys, iaith ac arddull • ysgrifennu'n gywir, yn eglur a graenus gan ddangos ystod o adnoddau iaith. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd angen meithrin barn ac ymateb personol yr ymgeiswyr ynglŷn â chynnwys, arddull a neges y straeon byrion. • Bydd angen hyfforddi dysgwyr i gymharu'r stori gyda darn llenyddol neu anllenyddol, e.e. erthygl, adroddiad papur newydd, detholiad o nofel/stori fer. Bydd cyswllt thematig amlwg rhwng y 2 ddarn a dylai'r dysgwyr allu cymharu cynnwys, neges, agwedd, arddull neu naws y ddau ddarn. • Bydd angen ystyried a dod i gasgliadau personol am y teimladau a ysgogodd y straeon ynddynt. • Dylid hyfforddi dysgwyr i ddefnyddio cysyllteiriau trafod / termau mynegi barn fel rhan o'r broses o roi barn ar y stori fer, a rhoi tystiolaeth i gefnogi'r farn honno. • Dylid hyfforddi dysgwyr i ddefnyddio iaith raenus, safonol wrth drafod y straeon.

<p>6.1.4 Ymateb i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol testunau a sut gallant lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau</p>	<p>Dylai dysgwyr allu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • darllen gydag empathi i barchu a gwerthfawrogi'n feirniadol y persbectif sydd gan wahanol bobl, gan ddefnyddio hyn i ffurfio'u casgliadau ystyriol eu hunain • gwerthfawrogi testunau, gan ddangos empathi wrth werthuso gwahanol ddehongliadau o'r testun hwnnw, gan gynnwys eu dehongliad eu hunain. 	<ul style="list-style-type: none"> • Trwy ddarllen y 3 stori fer (a'r deunyddiau anllenyddol) bydd dysgwyr yn profi sefyllfaoedd ac amodau byw gwahanol bobl ac yn arddangos empathi ac ystyriaeth gytbwys i hyn. • Byddant yn dysgu sut y gall safbwynt, perspectif neu ragfarn bersonol effeithio ar yr awdur ac ar gynnwys y straeon. • Dylai dysgwyr allu ymateb yn egwyddorol wrth drafod eu hymateb personol i safbwyntiau eraill.
--	--	---

Profiadau Dysgu

Dylid annog dysgwyr i ystyried y profiadau a'r sgiliau dysgu canlynol i ddatblygu eu dealltwriaeth, gwerthfawrogiad a'u hymwybyddiaeth o gynnwys y pwnc ymhellach. Mae'r wybodaeth yn y tabl isod yn darparu cyfleoedd i athrawon integreiddio'r profiadau dysgu yn rhan o'u proses o gyflwyno'r pwnc.

Profiad Dysgu	Ymhelaethiad o'r Profiad Dysgu
archwilio ac ymateb i gyd-destunau lleol a chyd-destunau Cymreig ehangach	Mae'r profiad hwn yn hanfodol i'r cymhwyster newydd hwn ac i'w archwilio ym mhob uned yn y Gradd Unigol a Dwyradd.
astudio testunau sydd yn tanio'r dychymyg ac yn ysbrydoli creadigrwydd	Gall canolfannau gynnig cyfleoedd pellach hefyd i'w dysgwyr i ymgymryd â'r profiad hwn drwy: <ul style="list-style-type: none"> ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad (6.1.1).
ystyried cynnwys a deunyddiau sy'n adlewyrchu amrywiaeth ein cymdeithas a'r byd ehangach	Wrth ddethol testunau llenyddol ac anllenyddol rhoddir ystyriaeth ofalus i sicrhau eu bod yn gynhwysol ac yn adlewyrchu agweddau amrywiol o ran hil, ethnigrwydd, rhywedd, cyfeiriadedd rhywiol, sefyllfa deuluol, crefydd, oedran, gallu/anabledd a niwroddargyfeiredd.
darllen a gwrando ar amrywiadau mewn iaith (cywair, acenion, tafodiaith ac ati)	Dewisir testunau llenyddol ac anllenyddol yn ofalus er mwyn sicrhau eu bod yn amrywio'n eang o ran iaith (cywair, tafodiaith, ac ati). Gall canolfannau gynnig cyfleoedd pellach hefyd i'w dysgwyr i ymgymryd â'r profiad hwn drwy: <ul style="list-style-type: none"> ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad (6.1.1) adnabod a gwerthfawrogi arddull awduron (6.1.2) ymateb yn feirniadol i destunau amrywiol (6.1.4)
defnyddio dealltwriaeth o grefft awduron a chonfensiynau ffurfiau i lywio'r gwaith o lunio eu testunau llafar ac ysgrifenedig eu hunain	Gall canolfannau gynnig cyfleoedd pellach i'w dysgwyr i ymgymryd â'r profiad hwn drwy: <ul style="list-style-type: none"> ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad (6.1.1) adnabod a gwerthfawrogi arddull awduron (6.1.2) ymateb yn feirniadol i destunau amrywiol (6.1.4)
datblygu ymatebion creadigol mewn ystod o gyd-destunau ysgrifenedig a llafar	Gall canolfannau gynnig cyfleoedd pellach i'w dysgwyr i ymgymryd â'r profiad hwn drwy: <ul style="list-style-type: none"> ymateb yn feirniadol i destunau amrywiol (6.1.4).

Cyfleoedd i ymgorffori elfennau o'r Cwricwlwm i Gymru

Llinynnau Cwricwlwm i Gymru

Themâu sy'n trawstorri

Cyd-destunau Lleol, Cenedlaethol a Rhyngwladol	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Cyd-destunau Lleol, Cenedlaethol a Rhyngwladol yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.</p> <p>Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Cyd-destunau Lleol, Cenedlaethol a Rhyngwladol yn yr addysgu a dysgu:</p>		
	<p>Cyfeirnod y Fanyleb</p> <p>6.1.1 6.1.4</p>	<p>Ymhelaethiad</p> <p><i>Ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad.</i></p> <p><i>Ymateb i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol testunau a sut gallant lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau</i></p>	<p>Enghraifft</p> <p>Yn Uned 6, gobeithiwn y bydd dysgwyr yn gallu archwilio profiadau ystyrion sy'n gysylltiedig â'r themâu trawsbynciol yn y rhestr osod o straeon byrion. Gallai'r testun nas gwelwyd o'r blaen ei gwneud yn bosibl hefyd i ddysgwyr ymateb i gyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol.</p>

Cynaliadwyedd	Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Cynaliadwyedd yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg. Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Cynaliadwyedd yn yr addysgu a dysgu:		
	Cyfeirnod y Fanyleb 6.1.1 6.1.4	Ymhelaethiad <i>Ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad.</i> <i>Ymateb i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol testunau a sut gallant lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau</i>	Enghraifft Bwriadwn gomisiynu testunau sy'n berthnasol ac yn ddeniadol i ddysgwyr sydd, ar yr un pryd, yn cyfleu ethos y Cwricwlwm i Gymru. Wrth ymgysylltu ag awduron hoffem nodi bod o leiaf un o'r testunau'n cynnig y posibilrwydd i archwilio cynaliadwyedd, lle bynnag y bo hynny'n briodol. Gallai testunau anllenyddol, fel erthyglau papur newydd, erthyglau cylchgronau a blogiau a ddefnyddiwyd yn Unedau 1, 4a, 4b a 6 gynnig cyfleoedd yn ogystal i archwilio a thrafod ymhellach mewn perthynas â'r pwnc.
Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb	Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg. Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn yr addysgu a dysgu:		
	Cyfeirnod y Fanyleb 6.1.1 6.1.4	Ymhelaethiad <i>Ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad.</i> <i>Ymateb i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol testunau a sut gallant lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau</i>	Enghraifft Yn Uned 6, gobeithiwn y bydd dysgwyr yn gallu archwilio profiadau ystyrion sy'n gysylltiedig â'r themâu trawsbynciol yn y rhestr osod o straeon byrion. Gallai'r testun nas gwelwyd o'r blaen ei gwneud yn bosibl hefyd i ddysgwyr archwilio ACRh ymhellach. Gellid cysylltu ymatebion dysgwyr i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol y testunau a sut gallant lywio safbwyntiau a phersbectifau gwahanol ag ACRh hefyd.

Addysg hawliau dynol ac amrywiaeth	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Addysg hawliau dynol ac amrywiaeth yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.</p> <p>Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Addysg hawliau dynol ac amrywiaeth yn yr addysgu a dysgu:</p>		
	Cyfeirnod y Fanyleb	Ymhelaethiad	Enghraifft
	6.1.1 6.1.4	<p><i>Ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad.</i></p> <p><i>Ymateb i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol testunau a sut gallant lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau</i></p>	<p>Gallai testunau anllenyddol yn Unedau 4 a 6 hefyd fod yn addas i'w defnyddio wrth ystyried addysg Hawliau Dynol. Fel y nodwyd uchod, byddai'n bosibl yn Uned 6 cysylltu ymatebion y dysgwyr i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol y testunau â'r agwedd hon, gan ystyried sut y gallant lywio safbwyntiau a phersbectifau gwahanol.</p>

Sgiliau trawsgwricwlaidd – Llythrennedd			
	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Llythrennedd yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.</p> <p>Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Llythrennedd yn yr addysgu a dysgu:</p>		
Darllen	<p>Cyfeirnod y Fanyleb</p> <p>6.1.1 6.1.2 6.1.3 6.1.4</p>	<p>Ymhelaethiad</p> <p><i>Ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad.</i></p> <p><i>Adnabod a gwerthfawrogi arddull awduron</i></p> <p><i>Ymateb yn feirniadol i destunau amrywiol</i></p> <p><i>Ymateb i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol testunau a sut gallant lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau</i></p>	<p>Enghraifft</p> <p>Darllen ac ysgrifennu – mae Darllen yn hanfodol yn y cymhwyster hwn, a llenyddiaeth yn ei hystyr ehangaf yw'r cyfrwng ar gyfer datblygu gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau ym meysydd iaith a llenyddiaeth. Byddant yn archwilio crefft yr awdur a sut y defnyddir iaith i gyfleu ystyr drwy amrywiol gyd-destunau. Byddant yn ffurfio cysylltiadau rhwng testunau ar faterion tymhorol, cymdeithasol, strwythur ac ati.</p>
Ysgrifennu	<p>6.1.1 6.1.2 6.1.3 6.1.4</p>	<p><i>Ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad.</i></p> <p><i>Adnabod a gwerthfawrogi arddull awduron</i></p> <p><i>Ymateb yn feirniadol i destunau amrywiol</i></p> <p><i>Ymateb i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol testunau a sut gallant lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau</i></p>	<p>Hefyd bydd dysgwyr yn defnyddio'r hyn a ddysgwyd ganddynt drwy ddarllen yn eu hysgrifennu eu hunain. Byddant yn dysgu defnyddio geirfa benodol wrth gefnogi a mynegi eu barn, a'r sgiliau ar gyfer ysgrifennu i gynulleidfaoedd a dibenion gwahanol.</p> <p>Bydd cyfleoedd ar gael iddynt i gynllunio a threfnu eu hysgrifennu wrth fynd drwy'r broses ddrafftio. Byddant yn ysgrifennu darnau ffuglen greadigol a ffeithiol.</p>

Sgiliau trawsgwricwlaidd – Cymhwysedd Digidol			
Dinasyddiaeth	Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Cymhwysedd Digidol yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.		
	Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Cymhwysedd Digidol yn yr addysgu a dysgu:		
	Cyfeirnod y Fanyleb	Ymhelaethiad	Enghraifft
	6.1.1 6.1.4	<p><i>Ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad.</i></p> <p><i>Ymateb i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol testunau a sut gallant lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau</i></p>	
Sgiliau Cyfannol			
Creadigrwydd ac Arloesi	Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Creadigrwydd ac Arloesi yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.		
	Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Creadigrwydd ac Arloesi yn yr addysgu a dysgu:		
	Cyfeirnod y Fanyleb	Ymhelaethiad	Enghraifft
	6.1.1 6.1.4	<p><i>Ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad.</i></p> <p><i>Ymateb i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol testunau a sut gallant lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau</i></p>	<p>Bydd dysgwyr yn cael y cyfle i feddwl yn greadigol gan archwilio ac ymateb i lenyddiaeth ar yr un pryd. Mae astudio nofelau, straeon byrion a thestunau gweledol yn galluogi dysgwyr i archwilio a datblygu eu sgiliau creadigol eu hunain. Gallant fod yn chwilfrydig ynghylch y testunau gosod a llenyddiaeth.</p> <p>Mae canolbwyntio ar faterion unigol mewn unedau yn helpu i ddatblygu creadigrwydd dysgwyr mewn amrywiaeth o gyd-destunau.</p>

Meddwl yn Feirniadol a Datrys Problemau	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Meddwl yn Feirniadol a Datrys Problemau yn y TGAU iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.</p> <p>Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Meddwl yn Feirniadol a Datrys Problemau yn yr addysgu a dysgu:</p>		
	Cyfeirnod y Fanyleb	Ymhelaethiad	Enghraifft
	6.1.1 6.1.2 6.1.3 6.1.4	<p><i>Ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad.</i></p> <p><i>Adnabod a gwerthfawrogi arddull awduron</i></p> <p><i>Ymateb yn feirniadol i destunau amrywiol</i></p> <p><i>Ymateb i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol testunau a sut gallant lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau</i></p>	<p>Dylai'r archwiliad o'r holl destunau sydd i'w hastudio yn y cymhwyster hwn arwain at yr hyn sy'n allweddol sef holi, dadansoddi a gwerthuso. Ar ben hynny, defnyddir meddwl yn feirniadol a datrys problemau wrth ddadansoddi testunau 'nas gwelwyd o'r blaen' gan fod angen tynnu ar y wybodaeth, y ddealltwriaeth a'r sgiliau a ddatblygwyd drwy astudio deunydd wedi'i baratoi.</p> <p>Drwy gyfuno iaith a llenyddiaeth cynigir llawer o gyfleoedd i ddysgwyr feddwl yn feirniadol am yr hyn a ddarllenwyd ganddynt o safbwynt dewisiadau iaith, arddull a ffurf awdur ac i gymhwyso hyn at eu hysgrifennu eu hunain.</p>

Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Cynllunio a Threfnu yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.			
Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Cynllunio a Threfnu yn yr addysgu a dysgu:			
Cynllunio a Threfnu	Cyfeirnod y Fanyleb	Ymhelaethiad	Enghraifft
	6.1.1	<i>Ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad.</i>	Yn yr unedau sy'n cael eu harholi bydd gofyn i ddysgwyr gynllunio a threfnu eu hamser yn effeithiol o fewn cyfnod penodol yr arholiad.
	6.1.2		
	6.1.3		
	6.1.4		
		<i>Adnabod a gwerthfawrogi arddull awdur.</i>	
		<i>Ymateb i gyd-destunau cymdeithasol , diwyllianol a hanesyddol y testunau a sut gallant lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau.</i>	
		<i>Ymateb yn feirniadol i destunau amrwyiol.</i>	

Effeithiolrwydd Personol	Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Effeithiolrwydd Personol yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.	
	Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Effeithiolrwydd Personol yn yr addysgu a dysgu:	
	Cyfeirnod y Fanyleb 6.1.1 6.1.2 6.1.3 6.1.4	Ymhelaethiad <i>Ymateb yn feirniadol i stori fer er mwyn gwerthfawrogi cynnwys, themâu, plot a datblygiad cymeriad. Adnabod a gwerthfawrogi arddull awduron</i> <i>Ymateb yn feirniadol i destunau amrywiol</i> <i>Ymateb i gyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol testunau a sut gallant lywio gwahanol safbwyntiau a phersbectifau</i>

Enghraifft

Drwyddi draw, mae'r themâu a'r safbwyntiau i'w harchwilio yn cynnig cyfleoedd i feddwl yn hyderus ac yn annibynnol. Wrth i ddysgwyr ystyried amrywiol arddulliau, genres a ffurfiau llenyddol fel ysgogiadau, gallant ddatblygu deallusrwydd ac ymwybyddiaeth emosiynol drwy:

- ddatblygu empathi tuag at gymeriadau a phrofiadau a allai fod yn debyg neu'n wahanol i'w rhai nhw eu hunain,
- ystyried gwahanol safbwyntiau, persbectifau a syniadau
- ymwneud â dadleuon cymdeithasol, diwylliannol a moesegol

Bydd pob uned yn ystyried ac yn hyrwyddo anghenion unigolion i gyrraedd eu potensial yn llawn gan gynnig cyfleoedd i drafod cyd-destunau amrywiol a ffurfio perthnasoedd ag eraill yn hyderus.